

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Με το υπό ψήφιση Νοσχ προτείνεται η κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις του κυρούμενου Πρωτοκόλλου. Ειδικότερα, με το άρθρο πρώτο προτείνεται η κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 2101/1992, σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία, που υιοθετήθηκε με το ψήφισμα 54/263 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.

Το άρθρο δεύτερο προβλέπει τροποποιήσεις ήδη ισχυουσών διατάξεων του ΠΚ, καθώς και εισαγωγή νέων διατάξεων. Ενδεικτικά, προτείνονται:

- στο άρθρο 8 ΠΚ (εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους) να προστεθεί και το προτεινόμενο από το Νοσχ έγκλημα της διενέργειας ταξιδιών με σκοπό την τέλεση συνουσίας ή άλλων ασελών πράξεων σε βάρος ανηλίκου, καθώς και η πορνογραφία ανηλίκων

- η αναστολή του χρόνου παραγραφής για το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής όταν στρέφονται κατά ανηλίκου, μέχρι την ενηλικίωση του θύματος και για ένα χρόνο μετά για τα πλημμελήματα και για τρία έτη μετά για τα κακουργήματα

2

- η δια της εισαγωγής νέας διάταξης στον ΠΚ τιμώρηση της διενέργειας ταξιδίων με σκοπό την τέλεση συνουσίας ή άλλων ασελγών πράξεων σε βάρος ανηλίκου

- η διαβάθμιση της ποινής στο άρθρο 345 ΠΚ (αιμομιξία) για τον ανιόντα–δράστη αναλόγως της ηλικίας του κατιόντος–θύματος

- η τροποποίηση του άρθρου 348Α ΠΚ (πορνογραφία ανηλίκων) δια της εισαγωγής νέων τρόπων τέλεσης του εγκλήματος και δια της μερικής αναδιατύπωσης του ορισμού της παιδικής πορνογραφίας

- η δια της εισαγωγής νέας διάταξης στον ΠΚ ψυχοδιαγνωστική εξέταση και θεραπεία του ανήλικου θύματος και του δράστη εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ζωής και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, εφόσον αυτός συναινεί

- η δια της εισαγωγής νέας διάταξης στον ΠΚ τιμώρηση της δημοσιοποίησης περιστατικών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας του θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ζωής και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής

Το άρθρο τρίτο προβλέπει τροποποιήσεις ήδη ισχυουσών διατάξεων του ΚΠΔ, καθώς και εισαγωγή νέων διατάξεων. Ενδεικτικά, προτείνονται:

- η δια της εισαγωγής νέας διάταξης στον ΚΠΔ αναγνώριση των δικαιωμάτων του πολιτικώς ενάγοντος στον ανήλικο–θύμα προσβολών της προσωπικής ελευθερίας και γενετήσιας ελευθερίας, ακόμα και αν δεν παρίσταται ως πολιτικώς ενάγων

- νέα διαδικασία εξέτασης του ανηλίκου–θύματος ως μάρτυρα στην διαδικασία και την κύρια διαδικασία επί προσβολών της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας του.

Το άρθρο τέταρτο εισάγει διοικητικές κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων σε περίπτωση τέλεσης για λογαριασμό τους εγκλημάτων κατά της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Το άρθρο πέμπτο προβλέπει την εκδίκαση των υποθέσεων των ανηλίκων–θυμάτων επί προσβολών της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας τους εντός δυο ετών από την τέλεσή τους ή τη διαπίστωση της τέλεσής τους.

Το άρθρο έκτο τροποποιεί τον ν. 3226/2004 ως προς την παροχή νομικής βοήθειας και τη δυνατότητα διορισμού συνηγόρου αυτεπαγγέλτως σε ανήλικα-θύματα επί προσβολών της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας τους και εισάγει νέα διάταξη στο άρθρο 173 Κ.Πολ.Δ ως προς την προκαταβολή από τον εναγόμενο των τελών και εξόδων του ενάγοντος ανηλικού-θύματος έως του ποσού των εξακοσίων ευρώ επί των προσβολών της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας του.

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου δεύτερου παρ. 1

Με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου δεύτερου του υπό ψήφιση Νσχ προτείνεται η συμπλήρωση του άρθρου 8 περ. η΄ ΠΚ. Η φράση «πορνογραφίας ανηλίκου» θα ήταν ενδεχομένως ορθότερο να αντικατασταθεί από τη φράση «πορνογραφία ανηλίκων» σύμφωνα και με τον τίτλο του άρθρου 348Α ΠΚ.

2. Επί του άρθρου δεύτερου παρ. 2

Στην παρ. 2 του άρθρου δεύτερου του υπό ψήφιση Νσχ προβλέπεται η αναστολή της προθεσμίας παραγραφής συγκεκριμένων εγκλημάτων μέχρι την ενηλικίωση του ανηλικού θύματος, στα οποία περιλαμβάνεται και η κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια (άρθρο 342 ΠΚ), για ένα έτος μετά για τα πλημμελήματα και για τρία έτη μετά για τα κακουργήματα. Σημειώνεται ότι στο άρθρο 342 παρ. 5 ΠΚ προβλέπεται αναστολή της προθεσμίας παραγραφής των αναφερόμενων στις προηγούμενες παραγράφους εγκλημάτων μέχρι την ενηλικίωση του ανηλίκου.

3. Επί του άρθρου δεύτερου παρ. 5

Δια της παρ. 5 του άρθρου δεύτερου εισάγεται νέα διάταξη στον ΠΚ, η οποία τιμωρεί όποιον οργανώνει, χρηματοδοτεί, κατευθύνει, εποπτεύει, διαφημίζει ή μεσολαβεί με οποιονδήποτε τρόπο σε διενέργεια ταξιδιών με σκοπό την τέλεση συνουσίας ή άλλων ασελγών πράξεων σε βάρος ανηλίκου. Ο σκοπός επίτευξης περαιτέρω αποτελέσματος συνιστά υποκειμενικό στοιχείο του αδικού (Γιαννίδης, ΣυστΕρΠοινΚ α. 14 αρ.70) και, συνεπώς, αποδίδεται σε συγκεκριμένο πρόσωπο. Στην υπό ψήφιση διάταξη δεν είναι σαφές αν ο σκοπός τέλεσης συνουσίας ή άλλων ασελγών πράξεων σε βάρος ανηλίκου αποδίδεται στο υποκείμενο του εγκλήματος ή άλλο πρόσωπο. Θα ήταν ενδεχομένως νομοτεχνικά ορθότερο να αναδιατυπωθεί η φράση «ταξιδιών με σκοπό τέλεσης συνουσίας ή άλλων ασελγών πράξεων σε βάρος ανηλίκου» κατ' αντιστοιχία προς τη διατύπωση του άρθρου 348 ΠΚ, ως εξής : «ταξιδιών με σκοπό τη διευκόλυνση της ασέλγειας μεταξύ των συμμετεχόντων και ανηλίκων». Αναλόγως θα πρέπει να αναδιατυπωθεί και το εδαφ. β της ίδιας παραγράφου.

4. Επί του άρθρου δεύτερου παρ. 10

Η υπό ψήφιση διάταξη προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 348Α ΠΚ και την τιμώρηση της διάδοσης ή μετάδοσης πληροφοριών σχετικά με την τέλεση των πράξεων που αναφέρονται ανωτέρω (παραγωγή, διανομή, δημοσίευση κοκ. υλικού παιδικής πορνογραφίας). Η φράση όμως «πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων» είναι ευρέως διατυπωμένη και, επομένως, αόριστη στο μέτρο που αναφέρεται και σε ήδη τελεσθείσες πράξεις. Νομοτεχνικά ορθότερο θα ήταν να αναδιατυπωθεί ως εξής: «πληροφορίες με σκοπό να διευκολύνει την τέλεση των ανωτέρω πράξεων».

5. Επί του άρθρου δεύτερου παρ. 11

Η υπό ψήφιση διάταξη προτείνει την εισαγωγή νέου άρθρου στον ΠΚ, το οποίο αφορά την ψυχοδιαγνωστική εξέταση και θεραπεία του θύματος και του δράστη εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Ειδικότερα, η παρ. 4 του προτεινόμενου άρθρου 352Α ΠΚ προβλέπει την απομάκρυνση του δράστη από το περιβάλλον του θύματος ή την απομάκρυνση του θύματος και την προσωρινή παραμονή του σε προστατευμένο περιβάλλον και την απαγόρευση επικοινωνίας δράστη και θύματος. Τα εν λόγω μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην προστασία του ανηλίκου μπορούν να διαταχθούν από τον Εισαγγελέα, τον ανακριτή ή το δικαστήριο. Σημειωτέον ότι όταν το μέτρο διατάσσεται από τον ανακριτή, μπορεί να λειτουργεί ως περιοριστικός όρος για τον κατηγορούμενο (282 παρ.2 ΚΠΔ). Όταν όμως το προτεινόμενο μέτρο διατάσσεται από τον Εισαγγελέα, δεν προβλέπεται ρύθμιση της διαδικασίας προφυγής κατ' αυτού.

6. Επί του άρθρου τρίτου παρ. 4

Η υπό ψήφιση διάταξη προτείνει, δια της εισαγωγής στον ΚΠΔ νέας διάταξης, νέο τρόπο εξέτασης ως μάρτυρα του ανηλίκου-θύματος επί προσβολών της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας του. Σύμφωνα με την προτεινόμενη ρύθμιση, η γραπτή κατάθεση του μάρτυρα ανηλίκου καταχωρίζεται, αν είναι δυνατόν, και σε ηλεκτρονικό οπτικοακουστικό μέσο και αναγιγνώσκεται πάντοτε στο ακροατήριο. Μετά την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας ή οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν από τον Πρόεδρο του δικαστηρίου την εξέταση του ανηλίκου, αν δεν έχει εξετασθεί στην προδικασία, ή τη συμπληρωματική εξέτασή του. Αν γίνει δεκτή η αίτηση, ο ανήλικος εξετάζεται από ανακριτικό υπάλληλο που ορίζει ο δικαστής, χωρίς την παρουσία των διαδίκων, βάσει σαφών ερωτήσεων.

Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ στο πλαίσιο της ερμηνείας του άρθρου 6 παρ. 3 εδ. δ της ΕΣΔΑ, αναγνωρίζονται λόγοι που δικαιολογούν την απουσία του μάρτυρα, στους οποίους περιλαμβάνεται η ανάγκη προστασίας του. Στις περιπτώσεις αυτές θεσπίζεται περιορισμός

του δικαιώματος της αντιπαράθεσης του κατηγορουμένου με τον μάρτυρα (Gollwitzer W., Menschenrechte im Strafverfahren, σελ. 411 αρ. 228), ο οποίος είναι σύμφωνος με την ΕΣΔΑ εφόσον δίνεται επαρκής και κατάλληλη ευκαιρία στον κατηγορούμενο να υποβάλει ερωτήσεις στον μάρτυρα (S.N.v. Σουηδίας § 48). Επομένως, η προτεινόμενη διάταξη, στο μέτρο που προβλέπει δυνατότητα του κατηγορουμένου να θέτει γραπτώς ερωτήσεις στον μάρτυρα, είναι καταρχάς σύμφωνη με το άρθρο 6 παρ.3 εδ. δ της ΕΣΔΑ. Ζητήματα όμως μπορούν να ανακύψουν στην περίπτωση που δεν γίνει δεκτή η αίτηση του κατηγορουμένου για εξέταση του μάρτυρα. Ως εκ τούτου, θα ήταν ενδεχομένως ορθότερο να εξετάζεται με την προτεινόμενη διαδικασία ο μάρτυρας υποχρεωτικά, εφόσον το ζητήσει ο κατηγορούμενος. Σημειωτέον ότι στο άρθρο 19 παρ.2 του ν. 3500/2006 «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις» προβλέπεται καταρχήν η ανάγνωση της κατάθεσης του θύματος– ανηλίκου στο ακροατήριο, και κατ' εξαίρεση η εξέτασή του στο ακροατήριο.

7. Επί του άρθρου έκτου

Ο τίτλος του προτεινόμενου άρθρου έκτου είναι «τροποποιήσεις και προσθήκες στο ν. 3226/2004 και στο άρθρο 71 Εισ.Ν. Κ.Πολ.Δ.». Αναφέρεται εν συνεχεία στην παρ. 4 του άρθρου ότι προστίθεται παρ. 5 στο άρθρο 173 Κ.Πολ.Δ. Κατά συνέπεια, θα ήταν ορθότερο να απαλειφθεί η φράση «71 Εισ.Ν. Κ.Πολ.Δ» από τον τίτλο του άρθρου έκτου και να αντικατασταθεί από τη φράση «173 Κ.Πολ.Δ».

Αθήνα, 11.12.2007

Η εισηγήτρια
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επιστημονική Συνεργάτης

Ο προϊστάμενος του Τμήματος
Ευρωπαϊκών Μελετών
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Επ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών